

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 K na leto.
Posamezna številka stane krono.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 600 K, na $\frac{1}{4}$ strani 300 K, na $\frac{1}{8}$ strani 150 K, na $\frac{1}{16}$ strani 100 K, na $\frac{1}{32}$ strani 50 K. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 80 vin, najmanj pa skupaj 12 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnik naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. Ljubljana, 28. novembra 1920. Letnik XXXVII.

Obseg: Prvi redni občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo. — Modra galica. — Kajnit. — Deški kmetijski klubi. — Ogledovanje in premovalje goveje živine in ovac v Sloveniji v letu 1920. — Čiščenje in precejanje vina. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — Družbene vesti. — Inserati.

Prvi redni občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo v sredo, 29. decembra t. l.

Med uradnimi vestmi današnje številke »Kmetovalca« je objavljeno vabilo na prvi občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo, ki bo v sredo, 29. decembra t. l., ob enajstih dopoldne v veliki dvorani hotela »Uniona«.

Ta občni zbor se bo vršil po določilih sedaj veljavnih družbenih pravil in bo torej *pristopen le delegatom podružnic*, ki so izvolile za vsakih 40 udov po enega zastopnika.

Da se morejo v nedeljo, 12. decembra t. l. vršiti še zadnji občni zbori podružnic, ki jih skliče glavni odbor, je ta številka »Kmetovalca« izšla že 28. novembra, s čemur je zadoščeno določilom družbenih pravil, da morajo biti občni zbori podružnic razglašeni 14 dni poprej v družbenem glasilu.

Nato dobe načelnštva vseh podružnic, ki so si pravilno izvolile zastopnike za družbeni občni zbor, od Kmetijske družbe na ime delegatov glaseča se poverila, ki jih morajo izročiti izvoljenim zastopnikom.

Kakor je razvidno iz vabila, so na dnevnem redu navadne točke rednega občnega zbora. Poleg njih ste pa kot najvažnejši točki *odstop dosedanjega odbora*

c. kr. kmetijske družbe kranjske in volitev novega odbora za Kmetijsko družbo za Slovenijo, kar je naravna posledica sklepa zadnjega občnega zbora, s katerim so bila pravila izpremenjena.

S tem preneha po 153 letih tudi formalno delovanje Kmetijske družbe kranjske in začne nova doba za to našo najvažnejšo kmetijsko korporacijo, ki bo obsegala vse ozemlje, zasedeno po Slovencih, nahajajočih se v okviru naše nove države Jugoslavije.

Povdariti je treba, da se je prejšnje delovanje, omejeno le na Kranjsko, v resnici nehalo že koncem l. 1918., ko je glavni odbor v svoji seji, dne 6. novembra 1918. sklenil razširiti svoj delokrog na vso Slovenijo in dal stari Kmetijski družbi novo ime. Letos, 20. maja, je občni zbor Kmetijske družbe kranjske sprejel izpremenbo pravil, s čemur je bila dana pravna podlaga za ustanovitev Kmetijske družbe za Slovenijo. Delovanje v tej smeri se je pa razvijalo že od konci l. 1918., ter so se po celi Sloveniji ustanovile podružnice in kmetovalci so že povsod uživali ugodnosti, ki jih Kmetijska družba nudi svojim udom.

Na tem ustanovnem občnem zboru bodo zastop-

niki podružnic iz cele Slovenije prvič imeli priliko, izvoliti si odbor, ki bo imel nalogo, postaviti delovanje razširjene Kmetijske družbe na tako podlago, ki bo odgovarjala zahtevam današnjega stanja kmetijstva v naši pokrajini. Predvsem bo naloga novega odbora dosedanja družbena pravila prilagoditi modernemu duhu časa, posebno pa volilni red usmeriti tako, da bodo imeli svoje zastopstvo pri družbi vsi kmetovalci Slovenije. Če hočemo, da bo Kmetijska družba kos težkim nalogam, ki jo čakajo v bližnji bodočnosti, mora pe-

svetiti vse svoje sile edinole pospeševanju in posebno pa gospodarski politiki našega kmetijstva.

Tega dela se morajo lotiti vsi kmetovalci. Sodelovati pa morajo v čim najvišji meri tudi kmetijski strokovnjaki, ki imajo v marsikaterem kmetijskem vprašanju širši pregled nego kmetovalci sami. Le s skupnim in intenzivnim delom teh činiteljev pri Kmetijski družbi za Slovenijo bomo napredovali in le na ta način bo ostala ta korporacija pravi stanovski zastop kmetovalcev iz Slovenije.

Modra galica.

Same onim podružnicam, ki do 15. decembra t. l. plačajo celotno naročnino za modro galico, vrne Kmetijska družba po eno krono za vsak kilogram. Ta krona naj služi podružnicam v kritje stroškov prevažanja, razdelitve in raztehtanja galice.

Kmetijska družba nudi podružnicam in s tem seveda tudi udom, ki bodo galico dobili ceneje v roko, to ugodnost, ker se ji je posrečilo kupiti nemške marke ceneje, nego je bilo predvidjeno.

Opozoriti je tudi, da je nemška galica, ki je Kmetijska družba oddaja svojim udom, velike boljše nego galica iz drugih tvornic. Družba jamči za 98/99 odstotkov čistosti.

Galica, ki se morda iz političnih ozirav ponuja ceneje, je laškega ali drugega izvora in glede kakovosti daleč zaostaja za nemškim proizvodom ter je v resnici za najmanj tri krone pri kilogramu manj vredna kakor nemška modra galica. Na to dejstvo hoče družba še posebej opozoriti.

Važno gnojilo zopet v Sloveniji na razpolaganje!

Kajnit

s 15 % čistega kalija bo dohajal koncem decembra. Podružnice se pozivljejo, da takoj naročijo to važno gnojilo, ki so ga morale ves čas vojne pogrešati. Cene kajnitu so v primeri z drugimi gnojili izredno nizke in so razvidne iz „Družbenih vesti“ današnje številke.

Deški kmetijski klubi.*)

Ko sem prečital v 21. št. „Kmetovalca“ pod gornjim naslovom spisani članek, sem z veseljem vzkliknil: „Vendar enkrat nekaj res koristnega in praktičnega za kmečko ljudstvo!“

Večkrat sem že mislil na to, kako bi bilo našo kmečko mladino najbolje vzgojiti za napredno kmetijstvo in ji vžgati ljubezen do rodne grude — matere zemlje. Veliko premaio ljubezni še ima naš kmet do zemlje, ki ga preživlja in katero obdeluje z največjim naporom vse življenje. Naš kmet sicer ljubi domača tla, prirastia so mu k srcu, a nikoli tako močno, da bi jih ne zapustil, ako se mu kaže kje drugod kaj boljšega, večkrat vabljivo kvarljivega, ker ravno ne zna in ne obdeluje svoje zemlje tako, da bi mu nudila največje koristi. Po starem načinu svojih prednikov obdeluje polje s težkim naporom, a uspen je včasih tako malenkosten, da uvidi, da se mu trud ne izplača, ter počne

misлити — na beg z domače grude. Temu je treba nujne odpomoči.

S knjigami, pa naj si bodo še tako lepo pisane, ni ustrezno navadnemu poljedelcu, ako se mu ne da priložnosti, da jih prečita, vsebino pojmi in se po nji ravna. Tukaj je treba pričeti s praktičnim poukom že v mladih letih, takrat, ko sta kmečki fant in dekle dovršila ljudsko šolo. Ta praktični pouk bi imenovali ljudskokmetijski pouk ali ljudskošolski kmetijski tečaj ali kako drugače, ker bi se lahko vršil v šoli neposredno za dovršeno splošno ljudsko-šolsko izobrazbo.

Marsikateri kmetovalec bo rajši pustil svojega sina ali hčer pohajati v te kmetijske tečaje, kakor da bi ju dal na kmetijsko ali gospodinjstvo šolo izpred svojih oči. Ko sem prigovarjal nekemu kmetu, da naj da svojega sina na kmetijsko šolo, odgovoril mi je: „Ne dam ga, ker se bojim, da se mi izpridi; če bo le tuliko znal, kakor jaz, bo tudi za njega dovolj, kakor je zame!“ Iz tega odgovora se razločno vidi, da kmet ne zaupa šolam po mestih in ima strah pred mestnim življenjem, ki mu lahko sina ali hčer pogubi — in pa tudi pred stroški. Če bi pa bili kmetijski tečaji doma pri domači šoli in še povrnili ob takem času, da se veliko doma ne zamudi, tedaj pa bi noben kmet ne

*) Na poziv v zadnji številki „Kmetovalca“ se je oglasilo že nekoliko strokovnjakov, ki vidijo v deških kmečkih klubih najboljši pripomoček za vzgojo naše kmečke mladine in za pospeševanje kmetijstva. Med raznimi dopisi zasluži ta, da se ga objavi.

branil dati otroka v te kmetijske učne tečaje. Za kmečke fante in dekleta naj bi bil pouk obvezen.

Ko otrok dovrši štirinajsto leto in ljudsko šolo, tedaj je prvič na razpotju. V tem času je priskočiti mladini na pomoč s pametnim nasvetom. To pa stori najlažje domač ljudsko-šolski učitelj, ki otroka pozna, pozna pa tudi starše ter njih premoženjske in družinske razmere. Ta bo najbolj pogodil pravo, ako ima zmisel za kmečki stan, nekaj idealizma, dobre volje in požrtvovalnosti. Učitelj vpraša starše, kaj nameravajo z otrokom in potem svetuje. Doseže s tem lahko najboljše namene, postane pa obenem ljudski dobrotnik.

Učitelj mora biti z ljudstvom, ako hoče, da ga to ljubi in spoštuje. Hvaležno in iako dobro se spominjam svojega pokojnega nadučitelja, kako je bil večkrat gost in svetovalec mojih staršev. Neizbrisno mi ostane, kako spoštljivo je oče ravnal z učiteljem, in kako smo se tudi mi otroci oklepali učitelja s spoštovanjem in z zaupanjem, ker smo videli, da je bil staršem in nam otrokom naklonjen. Uspeh je bil ta, da smo šli vsi sinovi v svet se nečasa učiti, ker na domačem posestvu ni bilo za vse prostora. Spominjam se prav dobro besed svojega pokojnega očeta, ki je dejal: „Pojdi se mlad učiti, da boš nekaj znal, hlapec si še vedno lahko!“ Smelo trdim, da so ti nauki zrasli na učiteljevem zelniku in vplivali name ter določili smer mojega življenjskega poklica.

Vsak voditelj šole na deželi ima pri šoli nekaj zemljišča (ali pa se dokupi) ter je, ako se bavi še povrh z gospodarstvom, pravzaprav tudi kmetovalec. Skoraj pri vsaki šoli se lahko goji sadno drevje, trta in druge rastline, povrh še čebeloreja in perutninarstvo, in tudi druge kmetijske panoge. Ta prostor bi bil najprikladnejši za ljudski kmetijski pouk. Učitelj, ki bi vodil pouk, prejemal bi za svoj trud posebno plačilo. S tega šolskega vrta bi se prenesel pouk na posestva, kjer bi imeli gojenci tudi svoj del zemljišča, na katerem bi poskušali svoje znanje in sprtnost in se izobraževali takorekoč sami pod nadzorstvom staršev in kmetijskega strokovnjaka. Povrh bi pa prišle še vzorne kmetije, katere namerava država urediti, kot poučni predmet v poštev.

To bi bila prava podlaga za priporočljive deške kmetijske klube, ki bi vršili svojo nalogo po v „Kmetovalcu“ že začrtanem načinu ter dosegli svoj izobraževalni, društveni in gospodarski namen v korist naše zdrave in pridne kmečke mladine.

Skoraj povsod pri vsaki župniji imamo že ustanovljene podružnice Kmetijske družbe za Slovenijo. Te bi delo deških kmetijskih klubov nadaljevale pri že odraslih kmetovalcih s predavanji, razkazovanjem in navodili na vseh poljih umnega kmetijstva. V te podružnice naj bi se pa ne uvajalo politike, kakor se to žalibog dogaja; kajti s strokovnim in praktičnim kmetijskim poukom nima politika ničesar opraviti ter se tudi naj ne veže z njo, da ne postane le — obrekkljiva politična cunjka.

Želim in upam, da se poklicane državne oblasti zavzamejo za napredek našega kmetijstva ter stvorijo čimprej na ta ali oni način pod tem ali drugim imenom kmetijski pouk za kmečki naraščaj in sedanjega kmetovalca.

S gadin.

Ogledovanje in premovanje goveje živine in ovac v Sloveniji v letu 1920.

Po šestletnem prestanku so se vršila letos zopet redna ogledovanja in premovanja govedi in ovac, ki jih je priredilo poverjeništvo za kmetijstvo v 14 krajih Slovenije.

Presojevalna komisija je bila sestavljena iz zastopnika poverjeništva za kmetijstvo, zastopnika Kmetijske družbe in iz licenčovalne komisije, ki je poslovala letošnje pomlad v dotičnem okraju pri licenčovanju bikov le v toliko skrcena, da je obstojala iz treh udov, in sicer uradnega živinozdravnika, zastopnika kmetijskih korporacij v okraju in glavavaru in zastopnika županov dotičnega sodnega okraja (na Štajerskem zastopnika živinorejskih žup).

Premovanje se je vršilo pri govedi v treh skupinah, in sicer biki, krave in plemenska mlada živina nad enim letom. Presojanje se je vršilo po v Sloveniji dosedaj običajni vrednostni lestvici (najvišje število enot — 30), ki se je le v toliko prilagodilo današnjim potrebam, da se je bolj oziralo na mlečnost pri kravah in na splošne znake mlečnosti pri vsej živini. Premirane živali so bile odlikovane z vidnimi znaki, in sicer kartonastimi tablicami, na katerih je označena vrsta darila. Živinorejci, ki so razstavili dve ali več premiranih živali, so dobili razentega pločevinaste kolajne kot priznanje za posebne zasluge pri živinoreji.

V sledečem podajamo pregled o izidu premovanj:

Na vse premovanje je bilo prignanih skupno 1552 glav; od teh je bilo obdarovanih 965 glav in se je na te razdelila skupna svota 144.480 kron. Razen države so prispevali v obdarovalne namene okrajni zastopi, občine, društva, denarni zavodi in privatniki. Naj bo vsem darovalcem na tem mestu izrečena najiskrenejša zahvala! Po štetju z dne 31. decembra 1919. se je naštel v Sloveniji 429.650 glav goveje živine, odnade torej na glavo povprečno okoli 34 vinarjev. Če pomislimo, da je pred vojno na Štajerskem odpadlo v premovalne namene na glavo 20 vinarjev in da je Švica dovoljevala pred vojno letne zneske v taki visočini, da je odpadlo na glavo tri četrtinke franka, vidimo, da so prispevki države in javnih korporacij pri nas še malenkostni.

V splošnem je glede premovanja omeniti sledeče:

Dogon živine je bil maloštevilen v Murški Soboti, Št. Lenartu v Slov. Goricah, Črenšovcih in Kamniku. Omeniti je treba, da so živinorejci vsled prestanih rekvizicij še vedno do vseh živinorejskih prireditelj nekam nezaupni, osobito je bilo opaziti precejšnjo apatijo v Prekmurju. Prepričani smo pa, da se nam je sijajno posrečil dokaz, da ima država resno voljo nadaljevati pospeševanje živinoreje po dobro premišljenem načrtu!

Glede *kakovosti* razstavljene živine je komisija dobila tale utis: najlepša živina je bila razstavljena v Šmarju pri Jelšah, kjer je bilo tudi zanimanje — sodeč po številnem dogonu — največje. Videti je bilo tamkaj nekaj prvovrstnih starejših bikov, lepo število dobrih krav in dobro zenačenih junic. To je učinek smotrenega dela, ker je okrajni zastop že okoli leta 1870. pričel skrbeti za lepe biki v okraju. Prav dobra živina je bila prignana v Podsmreko, Ksaver v Sav. dolini, Slovenji gradec, Lesce in Novo mesto. Dobra

Pregled o premovanju goveje živine in ovac iz l. 1920.

Tek. štev.	Dan	Kraj	Število dogona			od teh premovanih			Pripadnost k pasmi:				Darila v kronah						Ovce in kaze							Darilo v kronah																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
			bičlov	krav	mlade živine	skupaj	bičlov	krav	mlade žilire	skupaj	enobarvna	rdeče cikasta	rumeno lisasta	kr žanci	sk paj	državna	okrajna	občinska	društvena	denarni zavodi	privatna	skupaj	Število priznanih kolajn	merkačev	ovc	ovnov	jagnjet	kozi	koz	skupaj	državna	okrajna	skupaj																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
1.	13./9.	Kozje	20	79	50	149	16	35	25	76	144		1	4	149	7140	1000			1000		9140	5																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																</

Ljubljana, dne 30. oktobra 1920.

živina je bila videti v Kozjem, Murski Soboti in Bohinju. Upajmo, da bo prihodnje premovanje, ki se vrši po treh letih, pokazalo nadaljnji napredek v teh kakor tudi onih krajih, ki jih letos ne moremo še pohvalno omenjati!

Plemenski sejmi za mlade bika, ki so bili letos za poskušnjo obenem s premovanjem dovoljeni v Šmarju in Ksaveriju, se prvič še niso obnesli; vzrok je bil ta, ker se ni delalo od strani krajevnih faktorjev nikake reklame, in vsled tega ni bilo kupcev. To pa ni nikako zlo, ker itak ni bilo za prodajo primernega blaga. Pri primernem zanimanju, se bodo plemenski sejmi za bika v teh dveh krajih vzdržali in se vršili o priliki licencovanja bikov. Kakor kažejo dosedanje skušnje, so taki semnji največjega pomena in bodo tudi nam pomagali znatno olajšati delo smotrega pospeševanja živinoreje.

Ob sklepu premovanj je živinorejski nadzornik imel predavanja, pri katerem je opozarjal na opažane pomanjkljivosti in vrline razstavljenih živali. Osobito naj bi živinorejci s prevdarnim odbiranjem za plemo delali na to, da izginejo zveržene in pošvedrane zadnje noge in da se mlečnost živine dvigne na tako višino, da bodo krave z mlekom poplačale použito krmo. Le v zadnjem primeru bo postala reja domače živine res dobičkanosna panoga kmetijstva in bo iz lahka zmagala konkurenco tujih pasem. Pri izboljševanju živine se odpira širok in hvaležen delokrog za naše živinorejce kakor tudi za živinorejske instruktorje (v Celju, Kranju in na Grosupljem). Delo je treba započeti s premišljenim odbiranjem in dodeljevanjem ne samo lepih, ampak tudi dobrih bikov, to je takih, ki izvirajo od priznanih dobrih mlečnih krav. Živinorejci se vabijo, da z vso resnostjo sodelujejo pri pospeševalnem delu. Občine naj z vso strogostjo gledajo na to, da bodo k pomladnemu licencovanju prignani vsi biki, ki imajo stojišče v občini, kakor tudi na to, da se bodo vsi nepotrjeni zakotni biki brez vsake prizanesljivosti odpravili!

V Bohinju in Lescah se je ogledovanja udeležil tudi gosp. poverjenik za kmetijstvo, ki je v sklepnem nagovoru bodril živinorejce k nadaljnjemu uspešnemu delu v prid domače živinoreje.

Premovanje ovac se je vršilo pri Ksaveriju v Sav. dolini. Prignanih je bilo skupaj od 18 posestnikov 296 glav, večinoma iz Solčave. V rasti so bile živali vse dobre; v volni pa je bilo opaziti še velike razlike v posameznih tropih od izvrstne do dobre, kar vse kaže na potrebo nadaljnjega strogega odbiranja za plemo. V tem slučaju bo ostal jezersko-solčavski ovci svetovni sloves, ki si ga je ista že dosedaj pridobila.

Na Koroškem napovedana govejska in ovčja premovanja so vsled istočasno vršечеge se plebescita morala odpasti.

Inž. Zidanšek.

Ciščenje in precejanje vina.

Če se vino vkljub večkratnemu pretakanju naravnim potom noče učistiti, ali pa, če hočemo njega naravno čiščenje pospešiti, tedaj vino lahko čistimo umetnim potom.

V to svrhu imamo dva pripomočka, in sicer čiščenje v ožjem zmislu besede in precejanje ali filtriranje vina. Razloček med obema načinoma je sledeči:

Pri čiščenju stoji vino pri miru. V njem se premiče vsled svoje teže navzdol fina mrežica, nastala iz

čistila, ki smo ga pomešali v vino. Vsled privlačljivosti potegne mrežica v vino plavajočo nesnago s seboj na dno soda — in vino se učisti.

Pri filtriranju se nasprotno premiče vino skozi gosto mrežo, ki je narejena lahko iz snovi najrazličnejše vrste. Na tej mreži obvisi vino kaleča nesnaga in vino odteka — čisto.

Iz tega sledi, da pri čiščenju vino bolj miruje kakor pri precejanju, da bo torej zlasti za stara fina vina čiščenje bolj prikladno kakor precejanje, posebno kakor precejanje v odprtih cedilih, kjer se vino bolj utruji (ubije). Čiščenje vina se dalje lahko zvrši brez posebne priprave, dočim je za precejanje vina potreben poseben stroj. Končno je pa tudi umljivo, da gre precejanje bolj hitro od rok in pa je manj odvisno od kakovosti vina, kakor čiščenje, ki ga ne sprejme vsako vino rado.

Zato se dandanes v večjih vinskih trgovinah, sploh v večjih kletah, navadna namizna, zlasti mlada vina skoraj izključno le precejajo in se čistijo navadno le stara, fina, predvsem buteljska vina.

Čistijo se pa tudi taka vina, ki se jim misli vzeti kak tuj duh, tuj okus ali tuja barva, ker imajo nekatera čistila lastnost, da take snovi vinnu odtegujejo.

Da je čiščenje in precejanje uspešno, je prvi pogoj ta, da je vino popolnoma pokipelo in da je zdravo, to je, da nima v sebi kali kake bolezni.

Vino, ki vsebuje na pr. še večje množine sladkorja, bo po čiščenju ali precejanju zopet kmalu motno, kajti kiplenč glivice, ki ostanejo deloma tudi po preceditvi v vinnu, njegov sladkor razkrajajo in vino s tem kalijo. Če vino še kipi, se sploh ne da čistiti, ker pri kipeanju tvoreča se ogljikova kislina ovira, da bi se čistilo na dno poleglo.

Posebno rado se po precejanju ali po čiščenju skali vino, ki ima to napako, da na graku rjavi (barvo nategne). Tako vino je treba, preden se preceji, ozdraviti (stanovitno napraviti) z natrijevim bisulfitom (5 g na 100 l) in, ko je precejeno, pretočiti v dobro zažveplan sod.

Da se prepričamo, ali je vino za čiščenje, oziroma precejanje sposobno, ga pustimo 2—3 dni, da stoji v odprtem kozarcu. Če se v tem času znatno ne zgosti ali ne zrvavi ali pa nasprotno, če se od vrha učisti, je pričakovati dobrega uspeha pri čiščenju ali pri precejanju.

Končno bodi omenjeno, da mnogi nerazsodni in stvari nevešči ljudje mislijo, da čiščenje ali precejanje škoduje kakovosti vina. Kdor je le enkrat videl ono blato, ki n. pr. pri precejanju obvisi na precejalnih mrežah, ta se bo gotovo takemu napačnemu nazoru le smejal in bo pomiloval nevedneža, ki smatra blato v vinnu za kaj žlahtnega.

Res pa je, da se zlasti pri filtriranju izgubi iz vina precej ogljikove kisline in precej aromatičnih snovi. Zato fina, stara, buteljska vina navadno ne filtriramo, posebno pa ne na odprtih filterih. Dalje je treba paziti, da je filter in še posebno filtrova masa, oziroma čistilo, ki ga rabimo, fino, nepokvarjeno, brez duha. Ako bi kake sprijeale snovi pomešali v vino, potem bi seveda lahko vino s tem pokvarili.

Ciščenje vina.

Ako hočemo vino čistiti, rabimo za to kako čistilo. Vinska čistila so snovi, ki se dajo raztopiti ali razdeliti na drobne delce. V vino pomešana napravijo

fino usedlino, ki vsled lastne teže pada liki fina mreža na dno soda in pri tem potegne vsled privlačnosti druge, v vinu plavajoče drobne stvarce s seboj. V vinu plavajoče stvarce, ki vino kalijo, obstoje povčini iz strjene vinske beljakovine, iz kristalčkov vinskega kamna, iz odmrlih ali še živečih glivic itd. Samoobsebi umevno morala bi biti čistila iz takih snovi, ki sestavo ali okus vina ne pokvari.

Po tem, kako učinkujejo, razločujemo čistila v kemično-mehanično in v mehanično delujoča. Prva se spajajo z vinskimi snovmi in zaradi tega sestavo in okus vina nekoliko izpreminjajo, druga pa učinkujejo le vsled svoje teže in se z vinskimi snovmi ne spajajo.

K prvim čistilom prištevamo sredstva, kojih beljakovina in klejevinna se spaja z vinsko čreslovino ali s spršteninskimi snovmi vina v neraztopne spojine. Sem spadajo: želatina ali žolica, ribji klej ali vizovina, jajčji beljak in izdelki iz njega, mleko in sirnina ter kri. Mehanično delujoča čistila so: papir ali celuloza, drože, oglje in čistilne prsti, to je kaolin in španska zemlja.

Želatina (žolica ali francoski lim).

Želatina ali žolica je fin, čistim lim. Če je dobra, mora biti brez duha in brez okusa. V trgovini se dobiva najčistša žolca v obliki tenkih, svetlih in prozornih listkov (kubinska želatina), ali pa v obliki bolj ali manj rjavih tablic, ki tehtajo okoli 30 gr (3 dkg). Najbolj znana je francoska želatina „Lainé“, dobra je tudi želatina „Osteocoll“. Ker je žolca lim, se rada na vlažnem kraju shranjena, pokvari. Zato jo je treba hraniti na suhem, v zaprti posodi.

Kako učinkuje želatina.

Želatina se v vodi, kakor tudi v vinu rada topi in se spaja v vinu s čreslovino. Čreslovina ali tanin se nahaja v vsakem vinu, osobito pa v trpkem li zagatnem vinu, to je takem, ki je kipelo kot mošt dlje časa na tropu. Pri kipeanju se tvoreči alkohol topi namreč vinsko čreslovino, ki se nahaja v pečkih, mahovnicah in hlustinah in tako pride čreslovina v vino. Želatina se s čreslovino strdi in naredi finemu prahu podobno usedlino. Ta se sprime potem v večje kosmičice, ki splavajo deloma najprej na vrh in potem šele padaje polagoma na dno soda. Pri tem potegnejo tudi druge, v vinu plavajoče in ga kaleče snovi s seboj na dno.

Da torej želatina učinkuje, mora biti v vinu raztopljena dovolj čreslovine. V vinih, ki so dlje časa (3—4 dni), na tropu kipela, je navadno dovolj čreslovine, v vinih pa, ki so po novem načinu pripravljena (brez kipeanja na tropu), je čreslovine premalo in je je treba dodati, najbolje že 2—3 dni pred čiščenjem. Kemijsko čista čreslovina se dobiva v trčevini v obliki lahkega, rumenkastobelega prahu. Navadno se je vzame polovico do dve tretjini toliko, kolikor želatine, in se ali naravnost v vino pomeša, ali pa poprej v finem spiritu raztopi in potem šele vinu primeša.

Kako se čisti z želatino.

Želatino se za čiščenje vina pripravi na sledeči način:

Za vsak hektoliter vina se vzame želatine od 4 do 40 gramov, navadno pa le 10 do 20 gramov. Koliko želatine je treba vzeti, nam pokaže deloma kakovost za čiščenje namenjenega vina, najbolje pa čistilna poskušnja v malem.

Stehtano želatino namočimo kar v celih ploščicah v mrzli vodi. Po preteku kakih 24 ur se prej kot kost trda želatina napne in omehča, da je mehka kakor mlo. Nato mrzlo vodo previdno odlijemo in zrežemo omehčano želatino na manjše koščke, ki jih polijemo z vrelo vodo. Na vsakih 10 gramov želatine porabimo približno en kozarec ($\frac{1}{10}$ l) vode. Nato mešamo toliko časa, da se želatina popolnoma raztopi in ko se je stopila, pridenemo takoj približno desetkratno množino vina. Kadar se raztopina ohladi na kakih 15 stopinj toplote, pričnemo čistiti. Čiščenje se vrši takole:

Raztopina želatine se vlije v čist škaf in se ji dodane po množini želatine 2 do 5 l vina. Potem se vzame snažna, obeljena (torej brez skorje) in z vrelo vodo poparjena brezova metlica in se z njo čistilo toliko časa meša in pretepa, da postane belo in gosto kakor smetana. Nato se zopet dodene nekaj vina in se zopet dobro meša in pretepa. To se ponavlja tolikokrat, da se je med mešanjem čistila in dolivanjem vina napravil poln škaf smetani podobne tekočine. Dobro je potem to čistilo še večkrat preliti iz škafa v škaf, da se napravi lepa, gosta pena, kajti čim bolj fino je čistilo raztepeno in premešano, tem rajše ga vino sprejme.

Ko je čistilo pripravljeno, je treba najprej iz soda, kjer se nahaja za čiščenje namenjeno vino, eden ali dva škafa vina odvzeti, da gre razpenjeno čistilo v sod.

Potem se čistilo s pomočjo lija naliže v sod in se tukaj z vinom dobro premeša.

(Dolje prihodnje.)

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko - gospodarska vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnicami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašateljevega imena, ampak vedno je pričetno erke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovor na kako kmetijsko - gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko - gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če so pisma priložene 4 K v znamkah kot prispevek k draženemu pokojninskemu zakladu. Zadnje časti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine. Kaj i uredništvo ne more poznati vseh vseh zelo važnih okoliščin in zato za tak odgovore ne prevzame nikakruga odgovornosti.

Vprašanje 91. Imam nekaj slabe masti, iz katere bi rad napravil kolomaz. Iz česa in kako se izdeluje dober kolomaz? (K. K. v S)

Odgovor Za naravno kolomaza je več receptov. Naši domači kolomazarji ga izdelujejo iz lesnega katrana, ki mu primešajo smolo. Ioj ali pa mast itd. Najboljši je Wolfingov kolomaz, ki ga lahko napravite tudi doma, in sicer se ta izdeluje iz 1000 delov bele smrekove smole, 25 delov prasičje masti, $6\frac{1}{2}$ delov voska in 30 delov grafitu. Grafit dobite v trgovinah z železnino. V svrhu izdelovanja kolomaza se najpreje raztopi pi vosek, v katerega se potem pri stalnem segrevanju pomešajo imenovane sestavne snovi. Pri kuhi kolomaza je paziti, da ni toplota previsoka, ker se sicer vnamejo gorljive primesi.

Vprašanje 92. Zaradi ostrega mraza, ki je v zadnjem času nastopil v našem gorskem kraju, mi je krmska pesa,

ki sem jo nameraval čez zimo vložiti v kopice, popolnoma zmrznila in zaradi tega začela sedaj gniti. **Kako naj konserviram zmrzlo krmsko peso, da mi jo bo mogoče ohraniti čez zimo nepokvarjeno?** (G. H. v J.)

Odgovor: Zmrzlo krmsko peso obvarujete pred gnitloba le na ta način, da jo vložite v primerne jame ali pa v kopice, kjer se bo zaradi delovanja raznih bakterijev skisala. V to svrhu se vloži krmska pesa na suhem kraju v kopice ali pa v jame, odgovarjajoče količini blaga. Slednje morajo imeti nepropustne stene, napravljene iz ilovice ali pa iz cementa. V te jame ali pa kopice se vloži razrezano krmsko peso in nato dobro stlači, tako da se po možnosti odstrani ves zrak. Na ta način vloženo peso se potem pokrije s tanjšo plastjo rezanice ter končno z 50–60 cm debelo plastjo zemlje. Razpoke, ki se napravijo tekom časa zaradi sesedenja vložene pese, je takoj zopet zadelati z zemljo. Vsled delovanja raznih bakterijev, se v vloženi pesi proizvajajo razne kisline, ki jo konservirajo. Ves pojav kisanja, ki je odvisen od toplote, je končan tekom 6–8 tednov, na kar je vložena pesa, ki ima kisel vonj in okus, uporabna za krmo. To kislo peso pokladajte živini mešano z drugo primerno krmo pri istočasnem pokladanju majhne količine klajnega apna. Opomniti je nadalje tudi, da se sme vzeti iz kopice ali pa jam le toliko pese, kolikor se je potrebuje sproti za pokladanje, kajti v nasprotnem primeru se na zraku nahajajoča pesa kmalu pokvari. (Glej tudi naslednje vprašanje.) T.

Vprašanje 93. Moj sosed, ki je bil kot vojak leta 1917. paznik ruskih vojni vjetnikov na nekem veleposestvu na Češkem, mi je pravil, da vlagajo tam liste in rezke sladkorne pese v kopice. V slednje vložena pesa se dobro stlači in pokrije s primerno debelo plastjo zemlje. Na ta način vložena pesa se potem skisa in kot krmilo baje živini dobro tekne. Ker sem vložil letos po navodilu imenovanega kmetovalca nekaj repnice in razrezane krmske pese v tako kopico, vprašam, **kaj je vzrok, da se v kopico vložena krmska pesa skisa in, ako je umestno, na ta način hraniti krmo čez zimo?** (K. L. v M.)

Odgovor: Vsako rastlinsko telo je sestavljeno iz milijonov in milijonov popolnoma majhnih živih celic ali stanic. Ker vsebuje sirova in razrezana krmska pesa še vedno polno živih rastlinskih stanic, ki dihaajo, zato se tudi razkrajajo v teh se nahajajoči ogljikovi vodani (skrob, odnosno sladkor i. t. d.) pri istočasni tvorbi ogljikovega dvokisa in vode ter prizvajanju toplote. Od slednje je odvisen razvoj bakterijev, ki so prišli v krmo s prahom. nahajajočem se v zraku, in sicer se pri toploti 20–35 °C razvijejo in delujejo bakteriji, ki povzročajo tvorbo ocetne kisline, pri toploti 35–40 °C bakteriji, ki tvorijo maselno kislino, in pri toploti 40–50 °C pa bakteriji, ki povzročajo mlečno kisanje, t. j. tvorbo mlečne kisline. Pri pravilni napravi kopic mora mlečno kisanje vsekakor prevladati. V prvih dneh po vložanju razrezane krme v kopice ali pa jame prevlada delovanje bakterijev ocetnega kisanja, ki potrebujejo za svoj razvoj zračni kisik, katerega je v začetku v taki krmi dovolj. Kakor hitro pa se uporabi ves kisik in stopi toplota na 35–40 °C, potem prične razvoj in delovanje bakterijev maselnega kisanja, pri višji toploti pa končno delovanje bakterijev mlečnega kisanja. Po 6–8 tednih so končani glavni kemični in bakterijski pojavi kisanja in s tem je vložena krma tudi primerno konservirana in pripravljena za pokladanje. Taka kisla krma živini dobro tekne, pokladati pa jo je le v manjši količini, ker sicer povzroča drisko. Vlaganje krme na imenovani način pa je priporočati le v tem primeru, ako ni mogoče krmila

na drug način ohraniti čez zimo in ako imamo deloma pokvarjeno krmo, ki bi sicer ne bila užitna, kajti omeniti je, da se pri teh bakterijskih pojavih izdiha obilo hranilnih snovi, ki bi se jih lahko v slučaju shranitve krmske pese v kopicah in jamah v celi, torej ne razrezani obliki, ohranilo. (Glej tudi predstojee vprašanje.) T.

Vprašanje 94. Ali smem gnojiti s superfosfatom sedaj zelenemu ozimnemu žitu? (E. R. v N.)

Odgovor. V splošnem se priporoča gnojiti s superfosfatom pred setvijo. Ako vsled prepozne dobave superfosfata niste mogli trositi tega gnojila pred setvijo in ako je zemlja na fosforovi kislini vsekakor izčrpana, potem ga je trositi k zelenemu ozimnemu žitu, in sicer v suhem vremenu v količini 100–150 kg na ha. Opomniti je, da so se glede gnojenja s superfosfatom k zelenemu ozimnemu žitu delali v Nemčiji razni vsestranski poskusi, iz katerih sledi, da so uspehi gnojenja s superfosfatom vsekakor boljši, ako se ta trosi pred setvijo, kakor pa v primeru trosenja k zelenim rastlinam. T.

KMETIJSKE NOVICE.

Plemenski kozli. Vsled pomanjkanja plemenskih kozlov v Ljubljanski okolici namerava poverjeništvu za kmetijstvo posredovati pri nabavi istih. Rejci, ki bi bili voljni prevzeti plemenskega kozla proti polovični nakupni ceni in dolžnosti enoletnega držanja za pleme, naj se zglašijo takoj po dopisnici pri poverjeništvu za kmetijstvo. Isto tako naj priglase rejci, ki imajo plemenske kozle čiste bele pasme v približni starosti enega leta naprodaj, iste poverjeništvu za kmetijstvo.

Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1921. Prošnje za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 10. decembra t. l., ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko izpričevalo, 4. učno izpričevalo, 5. ubožni list, in 6. nprstveno izpričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Oddaja trt. Iz državnih trtnic v bivši Kranjski se bodo oddajale trte prihodnje pomladi onim vinogradnikom, ki se za nje zglašijo pri vodstvu pristojne državne trtnice ali pri državnem vinarskem nadzorstvu v Novem mestu do 20. decembra t. l. Bližnje pogoje se izve istotam ali pa iz razglasa pri županstvih v vinorodnih krajih.

URADNE VESTI.

Vabila

k občinam zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.*

SPORED:

1. Točke 1. — 5. po § 31. družbenih pravil.
2. Volitev podružničnih zastopnikov za občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo.
3. Slučajnosti.

Škofjaloka, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v ljudski šoli;

Koprivnik, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v ljudski šoli;

Jesenice, Gorenjsko, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob treh popoldne v gostilni „Klinar“ (J. Korošec);

Fara pri Kostelu, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob treh popoldne v šoli na Fari;

Polšnik pri Litiji, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v ljudski šoli;

Veliki kamen, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob eni uri popoldne v ljudski šoli;
Celje, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob devetih dopoldne v "Narodnem domu";
Sv. Florjan pri Rogatcu, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob štirih popoldne v hiši načelnika št. 103. pri sv. Florjanu;
Marija Snežna, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v ljudski šoli;
Beltinci, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v ljudski šoli;
Ižekovci, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v ljudski šoli;
Dol. Lendava, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v ljudski šoli;
Črenšovci, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v ljudski šoli;
Sv. Urban-Kozlovčak, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v ljudski šoli;
Lancovo-Predtrg-Radovljica, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob štirih popoldne v ljudski šoli;
Šmarjeta, Dolenjsko, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v kaplaniji;
Devica Marija v Polju, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob devetih dopoldne v šoli pri Dev. Mariji v Polju;
Žetale pri Rogatcu, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v stari šoli;
Brusnice, v nedeljo, 12. decembra 1920. po prvi sv. maši v šoli;
Boh. Srednja vas, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob treh popoldne v občinskem domu v Srednji vasi;
Hoče pri Mariboru, v nedeljo, 12. decembra 1920. po ranem sv. obravilu ob poldevetih zjutraj v kaplaniji;
Tuhinjska dolina, v nedeljo, 12. decembra 1920. po deseti sv. maši pri Jerneju Kaduncu pd. "Zavašniku" v Zgornjem Tuhinju;
Zagorje ob Savi, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob osmih zjutraj pri g. Koprivcu v Zagorju;
Križe-Duplje, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob treh popoldne v stari šoli v Križah;
Bohinjska Bistrica, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob treh popoldne v šoli v Bohinjski Bistrici;
Št. Vid pri Stični, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob polosmih zjutraj pod kaplanijo;
Radomlje, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob štirih popoldne v "Društvenem domu";
Sromlje pri Brežicah, v nedeljo, 12. decembra 1920. ob sedmih zjutraj v šoli;

V a b i l o

k

prvemu rednemu občnemu zboru

Kmetijske družbe za Slovenijo,

sklicanem

na podlagi na občnem zboru bivše Kmetijske družbe kranjske, dne 20. maja 1. 1920. sprejetih in od deželne vlade za Slovenijo z odlokom z dne 15. junija 1. 1920., št. 5899, pr. potrjenih pravil, ki bo

v sredo, dne 29. decembra 1. 1920., ob enajstih dopoldne v dvorani hotela »Uniona« v Ljubljani.

S P O R E D :

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora Kmetijske družbe kranjske v letu 1919.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1919. in proračuna za l. 1921.
4. Potrditev udnine za leto 1921.
5. Odstop glavnega odbora.
6. Volitev predsednika, I. in II. podpredsednika in 18 odbornikov po določilih 1. odstavka § 18. od deželne vlade potrjenih družbenih pravil.
7. Obravnave o predlogih glavnega odbora.
8. Obravnave o predlogih podružnic.

Predsedništvo Kmetijske družbe kranjske.

Predsednik:

Jakob Jan l. r.

Ponudniki in kupci plemenske živine.

(Pod tem naslovom Kmetijske družba za Slovenijo odslej naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki se pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, s čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasenec natančno prijavlji svoj naslov, vrsto domače živali, njeno spol, pasmo, starost, število itd.)

N a p r o d a j s o :

Dva plemenska bika, 16 mesecev stara, simodolske in pingavske pasme, proda Ivan Cuzak, posestnik, Skadinja vas št. 4., p. Hrušica pri Ljubljani.

Kobilo, rjavo, 5 let staro, brejo, pingavske pasme, nad 15 pesti visoko, proda Marija Dornik, Podhom 14., p. Gorje pri Bledu.

Kobilo, dve leti staro, 163 cm visoko, pingavske pasme, vajeno vsaki vožnji, premirano, proda Franc Mulej, posestnik, Studenčnice šte. 8., p. Lesce.

Svinjo, brejo, in 10 tednov starega pujska, proda Ivan Slibov, posestnik v Miševčah, p. Podnart.

DRUŽBENE VESTI.

*** Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potreščine:**

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd. je zopet došel in se dobi v zaklopnih po 1 kg za 80 kron, pol kg za 45 kron, četrt kg za 25 kron, osminko kg za 15 kron, 50 gramov za 7 kron.

Apneni dušik po K 400.— sto kg.

Bosnapasta po K 14.— za kg v sodih po 50 in 100 kg.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane 120 kron kg, poštnina in ovoj posebej.

Esparezeta španska detelja, neluščena po 24 kron kg.

Kajnit s 15% čistega kalija bo dohajal koncem decembra v celih vagonih, prosto naložen po 100 kron sto kg franko vagon Špilje, v nadrobni oddaji pa po 120 kron iz Ljubljane, vreče se računajo posebej.

Kalijevo sol z 41% čistega kalija bo dobiti v prihodnjih mesecih v celih vagonih v vrečah po 50 kg po 240 kron sto kg franko Špilje, v nadrobni oddaji pa po 280 kron iz Ljubljane. Vreče so v ceni vštete.

Kose. Družba bo pričetkom 1921. leta zorec oddajala udom kose iz dobrega štajerskega jekla, in sicer 65, 70 in 75 cm dolge, takozvane »Kranjske« oblike. Cena kosam bo od 50 do 53 kron za komad.

Kostni superfosfat po K 320.— sto kg.

Lanene tropine z 38 do 42 odstotki beljakovin in maščobe stanejo 600 kron sto kg iz ljubljanske zaloge. Naročniki naj po možnosti dostavijo svoje vreče v zameno.

Lopate, komad po K 35.—

Mlečne cevi iz kosti šte. 4561 po K 140.

Modra galica po K 24.— kg. Cena velja gl. razglašena le za skupna naročila in do 30. novembra.

Motike, komad po K 25.—

(Nadaljevanje »Družbenih vestí« v inseratnem delu lista.)

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.**

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 K na leto.
Posamezna številka stane krono.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po naslednjih cenah: naslov na pol strani 600 K, na 1/4 strani 300 K, na 1/8 strani 150 K, na 1/16 strani 100 K, na 1/32 strani 50 K. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 80 vin. nejavni pa skupaj 12 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tišaj J. Blasnik naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisci iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. Ljubljana, 28. novembra 1920. Letnik XXXVI

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 80 vinarjev, denarju ali znakom najmanj pa skupaj K 12 — sicer se naznanila ne objavijo.

Upravištvo ne prevzame posredovanja.

Najboljše apno ima vedno naprodaj apnenica J. Tauter, Zagorje ob Savi. 30

Mlinske kamne, sekane iz najboljše bele, ostre skaie, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem topet in prodajam po najnižjih cenah s pismeno garancijo. Leskovec Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurj ob južni železnici pri Celju. 60

Razne stvari, kakor firnež, lak, terpenin, vse vrste barve, šipe, kit, klajno apno, lanene tropine in razno železje, lemeže, kolesne šine ima vedno v zalogi trdka Anton Kravanja, Begunje p. Cerknici. 360

Oskrbnik se išče za manjše veleposestvo, na Gorenjskem z večjetno prakso ne starejši od 40 let, neozhejen, zmožen slovensčine in nemščine v govoru in pisavi. Prepisi spričeval se naj priložijo preužnji. Ponudbe se naj pošljejo na upravištvo »Kmetovalca« pod naslovom »Oskrbnik«. 376

Trgovska hiša, dvonadstropna v sredini Ljubljane, na zelo prometni točki se zamenja za prijazno hišo ali vilo s prostim stanovanjem z vrtom v Ljubljani ali bližnji okolici. Le pismene ponudbe je poslati na upravištvo »Kmetovalca« pod šte. 385. 385

V zakup vzamem večje posestvo oziroma dele od nje, ki so primerani za drevosno ležajo v na Spod. Stajerskem. Ponudbe na I. Dolinšek, Sr. 11, p. Velenje. Istam se dobi še nekaj jabolčnih divjakov. 386

Rnjiga „Podkovstvo“. Pouk kovačem in konjerejem. (135 strani, 104 slike, cena 45 K.), se lahko naroča pri živinozdravniku Lovro Tepina, Ljubljana, Poljans. a cesta 59. (Podkovska šola.) 387

Krepke sodarske vajence sprejme v učenje. Fr. Repič, sodrski mojster, Ljubljana, (ravn. Hrana, stanovanje in perilo prosto. — Istotam se sprejmejo pomočniki. 388

Po ugodni ceni se prodaja 3 stroje za žitno zrna drobit, 1 stiskalnica za sadje, 1 črpalica in 1 črpalica za vodnjak, 2 dvigalnici za vozove ali pri strešnih stoli uporabne, 300 kg olinate barve v dozsh, 2 soda naftne tukočine, 2 zaboja draten- cev 1 nove sanke, 20 komadov novih (čebrov) akašov, 1000 kg jeklenih peres za na adne, auto- in trenske vozove, 100 kg linzeza, 1 kojigovsko in 1 pisemsko kopirno stiskalico. Poizve se pri Jenko Juri, trgovcu Škofjaoka. 389

Predivo, lepo otreno kupi vrvar Kučanda v Št. Jurju ob južni železnici in prosi za vzorce. 390

Tele (junček) 5 tednov star zelo lepe pasme, kdor rabi za plemje je na prodaj. Ogledati v teku ednega tedna — Cesta Mesini Log št 31. 391

Prodajam 6 enoletnih puranov in pur. Ivan smreka 26. Cena po dogovoru. 392

Dve piemenski telici po 15 mesecev star lepi dobri imam za prodaj. Cena po dogovoru, Alojzij Pečnik, Stožice št. 32 p. Jezica. 393

Naprodaj je pes 15 mesecev star. Proda se tudi šest mesecev stara žrebica in žrebica stara poldrugo leto. Cena po dogovoru, Marija Rozman, Nemški Rovt št. 3 Boh. Bistrica, Gorenjsko. 394

Vinskega kamna vsako množino kupi po 10 K kg. Veletrgovina Anton Kolenc v Celju. 395

Rabim gepel za pogon z živino, ponudbe in zadnje cene na Franc Senožetnik Podlom, p. Kamnik. 396

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Epson — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sode bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANČ
Ljubljana, Židovska ulica 1. :

Triumpf žitodrobitilni stroj za poroz z vrtilom ali silo prodaj Kmet. podružnica Begunje (Gorenjsko). 397

Proda se reporezilnik dobro ohranjen skoraj nov; raznovrstno železje za kovanje voz, šine za kolesa, zavore in druga železnina. Dobi se tudi razno orodje, kakor sekire, matike, lemeže in drugo orodje najboljše kakovosti. Bratje Hoševar, izdelovalca sekir, motik in raznega kmet. orodja v Mekinjah p. Kamnik. 398

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelji v takih hudih dneh Vam je Fellerjev Elsa fluidi 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebi. Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 9 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elsa-kroglice ga spravijo v red! 6 katičic 18 K. Omot in poštnina posebi, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica, donja, Elsatrg br. 333. 10/b

Črno deteljo plačujemo po najvišji ceni.
Sever & komp., Ljubljana
Wolfova ulica 12.

Tovarna Bochmann na Dunaju

priporoča vsake vrste kletarskih
strojev n. pr. sesalke, stis-
kalnice, čistilnike, stroje
za ekstrakcijo, čepovlake
za sode itd. — Zastopnik:

Fran Rudl, Maribor

Vila „Alwies“.

(35)

Razglas.

Morebitni upniki
naj se zgledajo
pri zadrugi:

Zadruga:
za vnovče-
vanje lesa
na Češnjici
v likvidaciji.

(96)

Upravništvo
„Kmetovalca“
sprejema

primerne inserate

po cenah,

ki so razvidne na
poglavju.

Objavljenje bo imelo
vedno zadovoljiv u-
speh, kajti »Kmeto-
valec«, izhaja (dva
krat mesečno) v 2:
tisoč izvodih ter je
razširjen po vseh
slovenskih deželah.

Umetna gnojila

kalijeva sol, kostna moka,
kostni superfosfat i. t. d.

dobavlja najkulantneje

Vinko Vabič

ŽALEC, Slovenija.

Zahtevajte ponudbe na va-
gonske, polvagonke in
manjše množine!

Kakor vsako leto

ima tudi letos večje
množine vseh najbolj
priporočljivih vrst in jamčeno le na ameriških
podlagah in križankah cepljenih trti, dobro zara-
ščenih in vkoreninjenih. Ne zamudite jih naročiti,
ker bodo spomladi gotovo zmanjkale, pri l. štajer-
ski trtorejski zadrugi, pošta Juršinci pri Ptuj.

368

Najmodernejše

POLNO- JARMENIKE

VOLLGATTER

ter

stroje in orodje
vsake vrste

takoj, dobavne franco
DUNAJ, nudi import

„Merifid“
Ljubljana.

Zahtevajte ponudbe!!

103

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani

ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3%

obrestovanju in dovoljuje hipotekna posojila po
4 1/2 %

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in
starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzoruje
deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za
okrepitev rezervnih skladov, po pravih določen
v pospeševanje občestvenih naprav in podjetij
na Kranjskem.

Za te svrhe se je doslej darovalo 8.698.000 kron.

Pismene pošiljke je nasloviti na Kranjsko
hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica števil. 9.

Naprodaj je enoletni konj, visok, po
amerikanskem dirkaču „Lustig“ pri Francu Stojko v
Ljutomeru. 399

Jurija grofa Thurnskega jeklarna na Ravnah

ustanovljena 1774. leta. (17)

Guštanj-Ravne, Koroško (Jugoslavija).

Pošta postaja Guštanj, žel. postaja Prevalje.

Brzljavi naslov: jeklarna Guštanj.

Prolivaja: Azzalonsko in bresclansko jeklo

v zabojih, s sidrom kot varstveno znamko.

Legirana in nelegirana toplotniška jekla

za vsakovrstno orodje največje trajnosti.

Jekla za orodje, drugovrstna,

za kladiva, žlebe, matrice; za diela in nože za

obdelovanje železa; za svedre, za ručo, premog

in kamen; za pile, rezila vrtilna, diela itd.

Legirana in nelegirana martinova jekla

za vozovne in vagonke vzmeti; za konstrukcijske

dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni in-

dustriji; za kolesna obroča; za kose, srpe, sekire,

motike, lopate itd.

Izgotavlja: Vozovne ose s pušami in naključni;

transmisijske valke (ostrugane do 4 m, surovoko-

vane do 6 m dolžine); v žlebi kovane dele za

avtomobile in vagonke; krogle za cementne mline itd

Schneider & Verovšek

: trgovina z železnino in poljedelskimi stroji :

Dunajska c. 16 Ljubljana Dunajska c. 16

ima zopet veliko zalogo poljedelskih
strojev kakor: sadne mline, preše
za sadje in grozdje, mlatilnice,
slamoreznice, gepeljne, repo-
reznice i. t. d.

DRUŽBENE VESTI (nadaljevanje).

Rafija, majunga extrissima, priporoča družba vinogradnikom v pravočasni nakup za ceno po K 45.— kg. To blago je že tukaj, vendar pa je razpoložljiva množina le majhna in spomladi bo bržda zopet hudo pomanjkanje. Ta rafija je res tako prvovrstna, da nadkriljuje za najmanj za 50 odstotkov vse, kar se nam je doslej ponujalo. Podružnicam v vinorodnih krajih bi priporočali nakup originalnega omota, ki tehta okoli 100 kilogramov in ki naj bi ga v svojem okolišču udom na drobno razdelili.

Razklejana kostna moka 30—33% fosforove kisline v vrečah po 100 kg z vrečami vred K 300.—

Semensko deteljo i. s. nemške lucerne kakor tudi domačo bo družba spomladi oddajala svojim udom. Oddajala bo samo najskrbneje čiščeno seme, ki bo preiskano po Državnem preskušališču v Ljubljani. Vreče po 100 kg bodo opremljene v izvirnih plombami tega zavoda, pa tudi za nadrobne pošiljatve prevzame družba vsa jamstva glede čistosti in brezpredeničnosti.

Škropilnice. Naša družba je prejela iz Italije bakrene trtne škropilnice sistema Vermorel. Komad stane 950 kron. Vinogradniki naj škropilnice brez odloga naročijo, ker je zaloga le majhna.

Surova kostna moka po K 200.— za sto kg.

Tobačni izvleček v posodah po 50 kg 440 K za posodo. V manjših množinah tega sredstva družba ne oddaja, vsled česar naj udje potom podružnic skupno naročajo.

Trtne škropilnice. Družba je prejela sedaj tudi iz Nemške Avstrije nekaj kompletnih trtnih škropilnic zoper peronosporo in oddaja one iz pobakrene cinkovne pločevine z znamko S po 700, one iz čiste medeninske pločevine z znamko B pa po 800 kron za komad v orig. zabojih, ki se ne računijo posebej. Količina je majhna,

vsled česar se bodo morale vpoštevati le prve naročitve. Vile, komad po K 30.— in K 35.—.

Vinometri po K 50.— za komad.

Vreče. Pri pošiljativah vreč je na spremnici natančno navesti zakaj so vreče ali če jih dotičnik vrača.

Zdrobova moka, (Brechtmehl 20% fosforove kisline 5% dušika K 260 za sto kg.

Železninske potrebščine. Opozarjamo, ude da smo pravkar prejeli iz jeklarne v Ravneh nekaj, železnega orodja. Izdelki so vseskozi jako močne, dobre kakovosti, in jih družba oddaja udom vsekakor ceneje, nego si jih morejo drugod nabaviti. Vile z tremi rogljami so po 30, z štirimi rogljami po 35 kron, motike po 25 kron in lopate po 35 kron komad. Ker je zaloga le majhna, naj udje takoj naročijo.

Živinsko sol. Družba bo morda v kratkem prejela iz Solnograda nekaj vagonov živinske zdrobljene soli, ki bo stala v Ljubljani 340 do 360 kron sto kg. Prijave se sedaj, a neobvezno, sprejemajo.

Žveplalniki. Družba je prejela iz Italije ročne žveplalnike. Komad stane 250 kron.

Zveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja 2 K 40 h kilogram. Izkušnje so so pokazale, da lahko brez škode za učinkovitost primešamo galiči polovico žveplenokisla gline in si na ta način prihranimo polovico galice. Mesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le poldrugo ali eno kilo galice in ravnotolko gline, apna pa kakor navadno, uspeh bo sigurno popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Žveplenokislo glino je treba pri družbi takoj naročiti.

Žveplo (žvepelne ploščice) na juti za žveplanje sodov, najboljše, brez arzena po 24 kron kilo.

Žveplo, Floristella, dvoj, rač. po K 12.— kg.

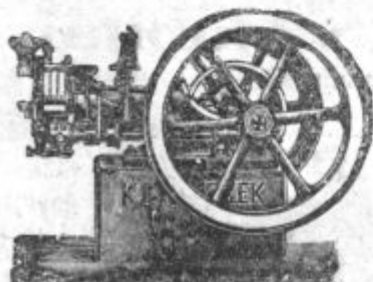
Tovarna strojev in livarna železa in kovin

K. & R. JEŽEK,

Maribor,
Aleksandrova cesta 51

ima na skladu bogato zalogo strojev in orodja za obdelavanje zemlje, sejalnih in kosilnih strojev, poganjalnih strojev, mlatilnic, čistilnic, strojev in pristrojov za pripravljanje živinske krme, grozdnih in sadnih mlinov, grozdnih in sadnih preš, sesalk, črpal, okrožnih žag.

Benzinovi motorji in motorji na sesalni plin. (79)

Popolne opreme opekarn, šamočnih tovarn in tovarn za cement, mlinov in žag.

Valcove stolice za zdrob in ploho mletje. — Transmisije.

Sprejema kmetijske stroje v popravilo.

Kupujem

vedno in v vsaki množini po **najvišjih cenah:**

Brinjevo olje, suhe gobe, fižol in druge deželne pridejke.

Nudim najnižje:

Kavo, olje, riž, sveče, moko, vžigalice, pravo slivovko ter razno drugo blago. (77)

M. RANT,
Kranj,

Ivan Komatič

prodajalec strojev v Ljubljani, Gradišče st. 11. Ima več vrst malo rabljenih in dobro popravljenih slamoreznic

izvrstne za vitelj, motorni ali ročni pogon, in tudi nekaj gepelnov ter prvovrstnih brzoparilnikov (Welsia, Titania) s pocinkanimi parnimi sodi vseh velikosti. (12)

Cena po dogovoru.

Kmetovalci!

Skrbite za kar naj večje razširjenje „Kmetovalca“! Stremite za tem, da se ga lahko čita v vseh gostilnah in javnih prostorih. 30.000 nas je že v Kmet. družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat več! Čim več nas bo, več bomo dosegli!

Zopet nekaj za Vas!

Muč li Vas glavobol? Trganje po udih? Gihit in revmatizem? Prehlajenje? Nespavanje? Nervoznost?

Poizkusite tudi Vi Fellerjev pravi Elsa Fl. id. Čudili se bodele in bvali F. llerjev Elsa Fluid kot dobrega prijatelja v hudih časih! 6 dvojnati ali 2 velike specialne steklenice 42— K. Revma prašek in tablete zoper revma 15— K. Aspirin praški 15— K.

Alli kašljate? Sluz odstranjuje in kase, tolati Zagorski prsi sok 9— K. Hegar očice (prane pastilje zoper kašelj) 7-50 K. Bonboni iz slada in trpotca od 3— K naprej. Prsi čaj proti kašlju 8— K. Fiaskovski prah 8— K. Gvajakol sirup na zdravilaški predpis 40— K. L'pov. čaj 8— K.

Glavobol? Ravno tako pripraven, kakor zanesljiv v uporabi je Fellerjev mentolni črtik „Elsa“ 12— K. Prašek zoper glavobol 15— K. Kinin prašek, prašek zoper mrzlico 30— K.

Zobobol? Zobne kapljice 5— K. Zelena olje 30— K. O esna voda 5— K.

Srbečica, garje. Mazilo zoper garje 12— K. Nahtolno mazilo 16— in 20— K. Zvečljeno mazilo 12— K. Vsa ostala mazila kakor Cnkovo mazilo, belo svinjeno mazilo, aromatično mazilo, javorovo mazilo v škatih po 3— 7— in 12— K. Mazilo za rane 15— K. Otroške mazilo in kafni cvet 12— in 60— K. Mazilo zoper ozeblino 15— K. Diahilon obliž, repni obliž, 2— in 4— K. Cvet in mazilo zoper gošo 15— K.

Zdravila za živino. Živinski prah 1 škati 7-50 K. Mazilo za konje 25— K. Arnika 6— in 30— K. Grenka sol 3— K. Kreolin 15— K. Terpentinsko olje 15— in 30— K. Gosti terpenin 5— in 10— K. Mazilo zoper uši 3— in 12— K.

Pri vprašanju naj se prilože poštne znamke za odgovor

All Vam želodec ni v redu? Težka prebava? Nimate teka?

Oj, kako bodele zadovoljni če poizkusite Fellerjeve prave Elsa-kroglice! Te so resnično dobre! 6 škati 18— K. Sagrada Barber 12— K. Želdec okrepjujoča švedska tinktura 20— K. Balsam in Živlenski esenc 6— K. Pravi Seehoferjev balsam 15— K.

Za prebavo! Prebavni prašek 4— K. Soda b carbonica 3— K. Otvarjalna želodčna sol 6— K. Karlsbadska sol 6— K. Regenerol znamka „Hega“ (fiziološki soli po dr. Neusser-Ju) 1 škati 25— K. Najfiniše ricinovo olje 6— in 30— K. Tamarinden pastille 2-50 K. Čaj za čiščenje krvi 8— K. Senesbleter in Mutterbleter od 3— K naprej.

Slabokrvnost? Tekoči železni ekstrakt 20— K. Železni albuminat 40— K. Na zdravniški predpis Araferrin-tektoletes iz lekarne k sv. Duhu na Dunju 25— K. Hegaririn 45— K. Apneni železni sirup 20— K. Blandtektolites 15— K. Pravo najfiniše ribje olje „Elsa“ 85— K.

Sredstvo zoper gliste! Elsa glistovni sladkorji 1 vrec ca 7-50 K, sladkano ali čisto glistovno seme na tehniko od 4— K naprej.

Proljevi, diareja? Bastlerjeve kolera kapljice 15— K. Krčne kapljice 10— K. Cimetovalne kapljice, Melisso cvet, Kamilčne kapljice, Kimlovalne kapljice, Prominčne kapljice, Baldrian kapljice, Hoffmannove kapljice mala steklenice 6— K, velika 30— K. Bob ove kapljice (B-bergeltropfen) za žena 30— K.

Državna trošarina se računa pri alkoholnih preparatih posebno, ampak samo po lastnem strošku.

Omot in poštnina se računa posebno, toda najceneje. Priporoča se vsč nae krat naročiti, kajti trški na več robe razdeljeni, manj znašajo.

Naročila se adresirajo na:

EUGEN V. FELLER, lekarna,
Stubica Donja, ELSA TRG br. 333. — Hrvatska.

Naznanjam, da sem pričel v Kranju elektro-inštalacijsko obrt.

Prevzamem inštalacije in montaže elektraren, posameznih vasi, mlinov, ž-g, hiš za razsvetljavo ter gospilno moč. Dobavijam in prevzamem v popravilo dynamo-stroje, motorje, električne peči, likalnike itd. Trgovina v hiši gosp. Rebolja.

Jos. Gabrovšek
Kranj, Glavni trg 178/II.

Pozor! Pozor! Vinogradniki!

Kateri potrebujete cepilne trte nasuho. Trte so sledečih vrst na podlago Salonske cepilne, Gewirztraminer, Velikrizling, Franknja. Na Rip, portalis cepljena, Tronta in še nekaj belo mešanib vrst. Cena po dogovoru.

Franc Rauš
posesnik - trtnar na Kukavi, pošta Juršinci p. Ptuj.

Pripoznano najboljšo

mlinske kamne

kakor tudi kamne za ročne mline (žrmlje) in viteljne v vsaki velikosti izdeluje in razpošilja

Franc Zdolšek

posesnik in izdelovatelj mlinskih kamnov
vas Podgorje 15, p. St. Jurij ob juž. žel.
Cene zmerne! Točna postržba!

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadrúžne zveze,
Dunajska c. 38./I.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kmetska posojilnica ljublanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavzeto
v LJUBLJANI

v lastnem zadrúžnem domu na Dunajski cesti šte. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **3%**

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s škrovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dojava.

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 kren.

Stanje rezervnih zakladov 4.100.000 kren.

Primešaj krmi Mastin!

V zmislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899., št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljublj. izporočil dne 28. julija 1899., št. 25.255, smejo dietično sredstvo **Mastin**, redilni prašek za prasice in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogist, in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prošil obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900., mag. opr. št. 28.261.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina K 50 poštnine prosto na dom. (55)

Mazilo zoper garje

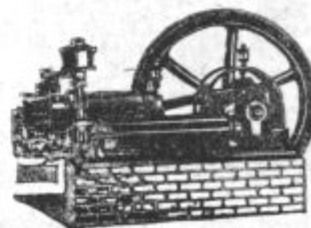
(naftomazilo) uniči pri tuden garje, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Pri živini uniči garje. 1 lonček po pošti K 15—.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Slovenija. Zraven rotovža.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika zaloga vsakovrstnih poljedelskih strojev

iz najslovitejših tovarn.
Zastopstvo za parne kotle znanih tovarnic „Welsch“.